

Obsah

Úvodem	7
1.SKAUTING	9
1. Co je dívčí skauting?	9
1. 1. Jak jej vidí dívka?	9
1. 2. Jak jej vidí vůdkyně?	9
2. Jak vznikl?	9
3. Světová asociace skautek	10
4. Kdo se může stát členkou	10
5. Cíl skautingu	10
6. Světlušky	10
2.Kdo je předmětem našeho zájmu a péče	13
1. Růst a vývoj dětí v předškolním a školním věku	13
1. 1. Tělesná charakteristika	13
1. 2. Intelektuální charakteristika	15
1. 3. Citová charakteristika	16
1. 4. Sociální charakteristika	17
1. 5. Určení zralosti dítěte	18
2. Návaznost věkových kategorií ve skautském programu	21
3. Jaké požadavky světlušky mají	22
3.ORGANIZACE SVĚTLUŠEK	23
4.CESTIČKA PRO SVĚTLUŠKY... ..	27
1. Cestička světlušek	27
2. Požadavky a obsah nováčkovské zkoušky světlušek	27
2. 1. Čistota	27
2. 2. Vlastnosti	27
2. 3. Občanství	27
2. 4. Skautské znalosti	28
2. 5. Tělesná zdatnost	28
3. Požadavky a obsah 1. hvězdy (stříbrné)	28
3. 1. Chování	29
3. 2. Občanství	29
3. 3. Zdravověda	29
3. 4. Skautské znalosti	29
3. 5. Dovednosti	30
3. 6. Místní znalosti	30
3. 7. Kultura	30
3. 8. Tělesná zdatnost	30
4. Požadavky a obsah 2. hvězdy (zlaté)	30
4. 1. Chování	31
4. 2. Občanství	31
4. 3. Příroda	31
4. 4. Skautské znalosti	31

4. 5. Dovednosti	32
4. 6. Tělesná zdatnost	32
5. Odznaky odborné znalosti pro světlušky	32
5. ZÁKLADY VÝCHOVY	34
1. Sociálně psychologické podmínky výchovy	34
2. Zásady výchovy	34
2. 1. Zásada cílevědomosti	34
2. 2. Zásada uvědomělosti a aktivity	34
2. 3. Zásada názornosti	35
2. 4. Zásada přiměřenosti a individuálního přístupu	35
2. 5. Zásada trvalosti a důkladnosti	35
2. 6. Zásada zpětné vazby	35
2. 7. Zásada humanismu a využívání kladných rysů osobnosti	35
2. 8. Zásada jednoty osobnosti a kolektivu	36
2. 9. Zásada jednoty požadavků ve výchovném působení	36
3. Metody skautské výchovy	36
3. 1. Metody vysvětlování a přesvědčování	36
3. 2. Metody ukládání úkolů	37
3. 3. Metody cvičení	37
3. 4. Metody schvalování a metody odsuzování	38
4. Obsah výchovy	38
4. 1. Rozumová výchova	39
4. 2. Citová výchova	39
4. 3. Duchovní výchova	39
4. 4. Mravní výchova	39
4. 5. Vztah k lidem, služba jiným, pomoc doma	41
4. 6. Estetická výchova a umění ve skautské praxi	43
4. 7. Pracovní výchova a rukodělné práce	53
4. 8. Tělesná zdatnost	56
4. 9. Péče o zdraví	58
4. 10. Znalosti přírody a výchova k péči o životní prostředí	60
4. 10. 1 Požadavky vyplývající z odborek	64
4. 10. 2 Náměty pro činnost světlušek (podle mezinárodní publikace)	65
4. 10. 3 Náměty pro americké šotky	67
4. 10. 4 Náměty vycházející z našich podmínek	67
4. 10. 5 Kalendář přírody	71
5. Organizační formy ve výchově světlušek	71
5. 1. Schůzka šestky	72
5. 2. Schůzka roje	73
5. 3. Vycházky, výlety a výpravy	73
5. 3. 1 Výpravy	74
5. 3. 2 Příklad celodenní akce - vycházka kombinovaná s činností v místnosti	76
5. 4. Prázdninové táboření světlušek	77

5. 5. Hry	82
5. 5. 1 Úloha vůdkyně při hrách83	
5. 5. 2 Jak učíme hrám83	
5. 5. 3 Jaké hry84	
5. 5. 4 Kdy hry zařazujeme84	
5. 5. 5 Množství her84	
5. 5. 6 Účast při hrách84	
5. 5. 7 Herní pomůcky84	
5. 5. 8 Skončení hry85	
5. 5. 9 Příklady her85	
5. 6. Závodby světlušek	85
5. 7. Sjezdy	86
5. 8. Příležitosti práce mimo roj	86
5. 9. Slavnosti světlušek	87
6. OSOBNOST A AUTORITA VŮDKYNĚ	88
1. Požadovaná kvalifikace	88
2. Slib vůdkyně	90
3. Zodpovídá, ale není sama	91
4. Příprava vůdkyně na činnost roje	91
5. Pomocníci vůdkyně - lidé, místa, literatura	93
7. PŘESTUP KE SKAUTKÁM	95
8. Přílohy	96
1. Poznámky psychologa k práci se světluškami	96
2. Handicapované děti	102
2. 1. Zapojení handicapovaných dětí do skautské činnosti	102
2. 2. Psychologie handicapovaných dětí	103
2. 3. Výchovné prostředky	104
2. 4. Hry pro zrakově postižené	105
2. 5. Hry pro tělesně postižené	106
2. 6. Hry pro sluchově postižené	107
2. 7. Hry pro řečově postižené	107
2. 8. Hry pro mentálně postižené děti a pro nemocné děti	108
3. Ukázky her	108
3. 1. Hry bez vítězů a bez poražených	108
3. 2. Dlouhodobé hry pro šestku	109
3. 3. Příklad her seznamovacích	111
3. 4. Hry cvičící smysly	111
3. 5. Hry cvičící soustředování	111
3. 6. Hry cvičící pozorovací schopnosti	111
3. 7. Hry cvičící skautské znalosti	112
3. 8. Hry cvičící rovnováhu	112
4. Náměty rukodělných prací	112
5. Kalendář přírody a ochránců životního prostředí	139

6. Jsou i jinde na světě světlušky?	141
7. Světlušky a broučci	142
8. Pohádka anglických šotků	143
9. Poselství vůdkyni	144
9. Příručky a jiná literatura	147

První příručka pro vedoucí světlušek, která nás vlastně k této práci inspirovala, byla vydána po druhé světové válce. Nám, které jsme začínaly, byla neozvláštně důležitou průvodkyní při práci se světluškami. Pomáhala nám pak znovu po druhém ohrožení činnosti v roce 1968, kdy se problematikou světlušek opět začalo zabývat mnoho nových sester.

Pokoušíme se proto i vám pomoci touto nově položenou příručkou; pomůže-li vám při práci a budete-li alespoň z některé její části čerpat pro svoji práci, bude to pro nás největší odměna.

Úvod v první kapitole vzpomene na věrné sestry, které od počátku založení oddílů nejmenších skautek - šotků jejich výchovný program připravovaly. Těm patří náš dík především.

Pro práci s příručkou nám dovolte několik poznámek úvodem. Na příručce pracoval široký autorův kolektiv. Podíl jednotlivých autorek je patrný z obsahu. Samostatná práce jednotlivých autorek a jejich snaha předstí další směle do nejvíce, vedlo k tomu, že se některé otázky probírají na více místech, ale z různých pohledů. Nebylo možno při konečné realizaci vše důkladně prokázat, protože by se tím zesílily nesrovnalosti. Částečně je proto tyto úseky jako prostředek k navázání správných vztahů mezi jednotlivými jevy. Nejsi bez zájmu, že se v příručce mnohokrát připomíná z pera různých autorek, že nejdůležitější ve výchovné práci je postava vedoucí, tedy vy. Buďte si toho vědomy, až se budete prokoušávat i mnohé záživnými literárními partiemi příručky.

Sněžily jsme se vám snadně ulehčit tím, že jsme text, pokud to bylo technicky možné, graficky členily, významná slova psaly kurzívou a vložené příklady označily tečkou a graficky oslabilly.

Jednotlivé kapitoly nejsou stejně obsáhlé, pokud dojde k dalšímu vydání, pokusíme se podíl vyrovnat. Pro svou práci jsme využily i zkušenosti zahraničních a obsáhlé literatury, kterou uvádíme v poslední kapitole. Vědomě jsme i do literárních partií zahrnovaly možné aplikace na naši praxi. Čtenář jistě není ještě mladší, ale v daných časových podmínkách to nebylo možné jinak zajistit. Rychlou orientaci najdete v podrobném obsahu.

Autorův kolektiv děkuje všem, kteří přispěli radou, recenzí i technickou pomocí.